

etnografiji. Po svojoj raznolikosti i znanstvenoj utemeljenosti dokaz su da područje istraživanja plesa i pokreta svojim dometima može biti vrijedan doprinos suvremenoj etnografiji uopće. Bogati bibliografski podaci uz tekstove dobar su putokaz svakom čitatelju, a reprezentativno Macmillanovo izdanje svojom opremom i praktičnim formatom upravo pozivaju na radost čitanja.

Tvrtko ZEBEC

Mirko Ramovš, Polka je ukazana, Plesno izročilo na slovenskem: Gorenjska, Dolenjska, Notranjska, Glasbenonarodopisni inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, Ljubljana 1992., 398 str.; Bela Krajina in Kostel, Ljubljana 1995., 243 str.; Prekmurje in Porabje, Ljubljana 1996., 318 str.; Vzhodna Štajerska, Ljubljana 1997., 414 str.; Od Slovenske Istre do Trente 1. del, Ljubljana 1998, 269 str.; Od Slovenske Istre do Trente 2. del, Ljubljana 1999., 255 str.; Koroška in zahodna Štajerska, Ljubljana 2000., 455 str.

U razmaku od devet godina, pod zajedničkim nazivom *Polka je ukazana*, Mirko Ramovš je priredio i njegova matična kuća, Glasbenonarodopisni inštitut iz Ljubljane, izdala sedam knjiga zapisa slovenskih narodnih plesova. Prva knjiga izdana je 1992. godine, sljedeća 1995., a preostalih pet u ritmu od jedne knjige godišnje, zaključno s 2000. Time se i Slovenija, premda s priličnim zakašnjenjem, priključila onim (ne tako brojnim) europskim zemljama koje su prikupile, usustavile, vrednovale i svekolikoj javnosti učinile dostupnim svoje ukupno tradicijsko plesno nasljeđe.

Sustavno terensko istraživanje i bilježnje plesnog folkloru u Sloveniji započeo je 1934. godine France Marolt, koji je pri Glazbenoj matici osnovao Folklorni inštitut. Do kraja Drugoga svjetskog rata Marolt je bio jedini suradnik, a istraživanje folklornog plesa snažnije je potaknuto poslije rata. Tada je kao suradnik za ples zaposlena i Marija Šuštar, a

angažiranjem istraživača drugih struka zaživio je Glazbeno-narodopisni inštitut. Pri Institutu Marolt je osnovao plesnu skupinu, koja je slovenskoj javnosti trebala predstaviti slovensku plesnu baštinu. Iz te skupine razvio se studentski folklorni ansambl koji po svojem osnivaču dobiva ime "France Marolt" i koji, premda ustrojen amaterski, ozbiljno pristupa plesnoj i glazbenoj građi i svojom visokom izvedbenom razinom zapravo je slovenski nacionalni ansambl. Nakon Marolta mnoge godine, sve do odlaska u mirovinu 1965., studentski folklorni ansambl uspješno je vodila Marija Šuštar. Već sljedeće 1966. godine na njezino mjesto u Institut, ali i na čelo "Marolta", došao je Mirko Ramovš. Slovenci su tako uspostavili nužni kontinuitet sustavno organiziranog terenskog istraživanja i bilježenja plesne građe i njezina studijskog proučavanja. Održan je i osobni kontinuitet, svi navedeni etnokoreolozi proveli su na ovim poslovima puni radni vijek, a kao praktičari folklornog plesa angažirani su i u njegovoj scenskoj primjeni.

Kontinuirano i sustavno provedeno istraživanje plesnih tradicija Slovenaca, i onih u domovini i onih koji su ostali izvan matice, urodilo je bogatom prikupljenom građom, koju su kao tematske cjeline ili regionalne zbirke počeli izdavati F. Marolt, M. Šuštar i supruga F. Marolta Tončka Marolt. Ramovš je krenuo obrnutim slijedom i 1980. godine pod nazivom *Plesat me pelji* izdao antologijsku zbirku slovenskih narodnih plesova. Reprezentativnost građe u antologiji pokazuje da su već tih godina slovenski istraživači imali prikupljeno dovoljno vrsnih i pouzdanih podataka o plesnom nasljeđu Slovenaca i u matici zemlji i onih izvan nje. Knjiga je ubrzo rasprodana, a marljivi, uporni i sustavni Mirko Ramovš i nadalje nalazi dovoljno motiva za daljnje terensko i studijsko istraživanje.

Rasprodana knjiga i obilata (novo)prikupljena građa, naveli su Ramovša da priredi novi pregled slovenske plesne baštine. Kako sam kaže u predgovoru prve knjige, namjera je bila predstaviti plesnu građu u tri knjige. Svaka od tih knjiga trebala je "pokriti" nekoliko slovenskih kulturnopovijesnih regija, ali je tako koncipirana samo prva. Čini se da ga je obilata građa navela na promjenu koncepta i od planiranih triju na kraju je nastalo sedam knjiga. Osim te prve, sve ostale su zapravo klasične pokrajinske zbirke, kojima su katkad dodana manja plesna slična ili identična područja (npr. u drugoj knjizi uz Belu Krajinu obrađen je i Kostel). Takve su i posljednje tri, koje zapravo zahvaćaju proširenu Primorsku, tj. zapadni dio Slovenije od Istre do Trente, a i Slovence koji su ostali izvan matice zemlje s onu stranu talijanske granice, odnosno zapadnu Štajersku i Korušku sa slovenskim, austrijskim i talijanskim dijelom. Prvobitni koncept antologije *Plesat me pelji*, zatim njezin proširen oblik u prvoj knjizi, prerastao je tako u ostalih šest knjiga u reprezentativnu zbirku slovenskih narodnih plesova.

Prva od ovih sedam knjiga, s uvodnim poglavljima identičnim onima u antologiji *Plesat me pelji*, ključna je za cijelu zbirku. Redom su tu u istoimenim poglavljima razrađene sljedeće teme: *Pojam narodnog plesa, Plesni izvori, Vrste plesova i njihova raširenost, Plesni oblici, Glazbena pratnja, Plesni izrazi, Uloga plesa, Dosadašnja istraživanja*. I sadržajno su ova poglavlja identična onima iz antologije, ali dopunjena novim spoznajama i podacima. Kako se to od sintetičkog prikaza i očekuje, čitatelj će tu pronaći sve nužne i važne podatke za upoznavanje i pravilno razumijevanje slovenskih plesnih tradicija. Istodobno je, na žalost, izostalo isticanje specifičnosti plesne građe Gorenjske, Dolenjske i Notranjske. Autor je to očigledno uočio, pa je uvodna poglavlja preostalih knjiga posvetio upravo isticanju tih regionalnih specifičnosti.

Prema očekivanju najveći je prostor namijenjen opisu plesne građe. Razvrstana je kao i u antologiji *Plesat me pelji*, tek je djelomice promijenjen redoslijed. Najprije su predstavljeni skupni, zatim oni najmnogobrojniji parovni, i na kraju dječji plesovi. Uz svaki ples dodan su podaci o mjestu, vremenu, izvođačima i zapisivaču, a uz melodijski predložak, prostorni raspored i zapis Labanovom kinetografijom nalazimo i detaljan opis plesa riječima. Koliko stranom čitatelju Labanova kinetografija omogućuje pristup plesnoj građi, toliko opširni sažeci na engleskom jeziku olakšavaju pristup uvodnim poglavljima. Na kraju svake knjige kazala plesova olakšavaju snalaženje i pregled plesne građe.

Može se reći da su Slovenci s ovih sedam knjiga dobili reprezentativnu, bogatu (preko 700 opisa plesova, odnosno njihovih varijacija) i pouzdanu zbirku svojih folklornih plesova, praktički enciklopedijskog karaktera. Njome će biti zadovoljni i znanstvenici i stručnjaci za folklorni ples i praktičari i ljubitelji narodnog plesa. Nama će ujedno pomoći da lakše razumijemo i vrednujemo dio zajedničkog plesnog repertoara, koji zatičemo na pojedinim područjima duž duge slovensko-hrvatske granice, pa i šire. Autor je pak s ovih sedam knjiga na najbolji način zaokružio dugogodišnji uspješan i plodonosan istraživačkoznanstveni i stručnomjetnički rad.

Stjepan SREMAC